

Oslo, 18.12.2019

Innspill til Etikktvalget for Statens pensjonsfond utland

Vi viser til at utvalget skal vurdere i hvilken grad det har skjedd en utvikling i norsk og internasjonal konsensus med hensyn til etiske minstekrav som bør stilles til selskaper. Basert på dette, skal utvalget vurdere innholdet i de eksisterende etiske kriteriene i retningslinjene og om disse bør endres, herunder om enkelte kriterier bør tas ut eller nye tas inn. Som nevnt i utvalgets mandat, bør gjennomgangen baseres på etiske normer med bred oppslutning i det norske samfunnet og forankres i internasjonale avtaler og initiativer som Norge har sluttet seg til.

Oppsummert er vårt innspill at tiden er moden for at fondet inntar dyrevelferd i etisk prinsipper og retningslinjer. Det eksisterer allerede føringer og internasjonale standarder for dette. Samfunnsengasjementet er stort og økende. Dyrevelferd er dessuten en viktig del av å sikre bærekraftig utvikling.

Her kommer en utdyping om bakgrunnen for dette.

Internasjonale standarder

Siden 2004 har det blitt vedtatt flere anerkjente standarder, som er svært aktuelle for fondet:

- **OIEs dyrevelferdsstandarder.** Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE) er en av tre internasjonale standardsettende organisasjoner som er særskilt referert i SPS-avtalen under WTO. Det er i dag 178 medlemsland i OIE, inkludert Norge. OIE har standarder for produksjonsdyr, arbeidshest, forsøksdyr og skadedyr.
- **ISO/TS 34700 Animal welfare management – General requirements and guidance for organizations in the food supply chain.** ISO-standarden legger til rette for at selskaper verden over kan opprette og ta i bruk sin egen dyreetiske policy og dyrevelferdsplan. OIEs anbefalinger skal legges til grunn når innholdet bestemmes.

Dyrevelferd i bærekraftig utvikling

Dyrevelferd er essensielt for å sikre bærekraftig utvikling. Selv om dyrevelferd ikke er et eget delmål i FNs bærekraftsmål, er husdyrhold en viktig del av mål 2 om å "Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk". FN publiserte i 2016 anbefalinger om komponenter som bør inngå i bærekraftig utvikling av husdyrproduksjon, og dyrevelferd er blant komponentene som anbefales:¹

Improve animal welfare delivering on the five freedoms and related OIE standards and principles, including through capacity building programs, and supporting voluntary actions in the livestock sector to improve animal welfare.

Hver av FNs 17 bærekraftsmål har dyrevelferdsrelevans, viser en analyse basert på innspill fra akademikere i åtte land. Bedre dyrevelferd kan sammenfalle med andre bærekraftshensyn, men også være i konflikt med dem. Derfor er det viktig å belyse dyrevelferdshensyn spesifikt i bærekraftarbeid.² Også for forbrukeraksept av bærekraftsatsinger er det viktig at dyrevelferd sikres bedre.³

Dyrevelferd i norsk politikk

I Vesten har det vært en betydelig økning i befolkningens dyrevelferdsengasjement de siste tyve årene. Det har hatt ringvirkninger for lovverk og politikk, også her i Norge. Med St.meld. nr. 12 (2002-2003) *Om dyrehold og dyrevelferd* kom politiske føringer for hvordan velferden skal bedres. Ny

¹ Anbefaling D i paragraf VIII, med tittelen 'Animal health and welfare' i 'Proposed draft recommendations on sustainable agricultural development for food security and nutrition including the role of livestock', publisert av FNs Committee on World Food Security I 2016. URL: <http://www.fao.org/3/a-mr322e.pdf>

² Keeling, L. et al., "Animal Welfare and the United Nations Sustainable Development Goals", *Frontiers in Veterinary Science*, 10 October 2019.

³ Llonch, P. et al., "Review: current available strategies to mitigate greenhouse gas emissions in livestock systems: an animal welfare perspective", *Animal* 11(2): 274-284, 2017.

Dyrevernalliansen

dyrevelferdslov innført i 2010 var en oppfølging av dette arbeidet. I dag har alle sentrale politiske partier dyrevern som tema.

I norsk landbruks- og matpolitikk er bærekraftig landbruk definert som det overordnede målet, og god dyrevelferd er knyttet til dette. I næringskomiteens behandling av St.meld. nr. 11 (2016-2017) *Endring og utvikling: En fremtidsrettet jordbruksproduksjon* påpeker komiteen at «god dyrevelferd er en forutsetning for bærekraftig matproduksjon».⁴

I St.meld. nr. 16 (2014-2015) *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett* nevnes det at fiskevelferd er et mål for etisk forsvarlig produksjon. I innledningen til kapittel 6.2 settes dette i sammenheng med markedsetterspørrelse:

Norsk oppdrettsnæring er avhengig av god fiskehelse og -velferd, og tilsyn med dette prioriteres høyt av myndighetene. God fiskevelferd er også et mål for etisk forsvarlig produksjon, noe som etterspørres av markedet i stadig økende grad.

Dyrevelferd i næringslivets CSR-arbeid

Samfunnsengasjementet gjenspeiler seg også i næringslivstrender. Internasjonalt går det mot at stadig flere bedrifter omtaler dyrevelferd i sin markedsføring. Konkrete forbedringer har spesielt skjedd innen dyretesting av kosmetikk og i produksjon av kylling og egg – men fortsatt er næringslivet så vidt kommet i gang med å ta tak i utfordringene intensivt dyrehold innebærer.

I Norge har Etisk handel Norge, med sine rundt 160 medlemsbedrifter, nå i år inntatt et punkt om dyrevelferd i sin prinsipperklæring. Dermed er arbeid med å forbedre dyrevelferd i leverandørkjedene blitt obligatorisk for medlemmene, på lik linje med arbeiderrettigheter og miljøvern.

Internasjonalt gir Business Benchmark Report on Farm Animal Welfare en oversikt over status for 150 selskaper i matbransjen. For investorer er den årlige rapporteringen et nyttig verktøy for å forstå selskapenes faktiske praksis og resultater innen dyrevelferd (se bbfaw.com/benchmark/).

Forslag til vurdering av investeringer

Ved vurdering av investeringer i selskaper som benytter dyr, bør et kriterium om dyrevelferd inkluderes for å sikre langsiktig bærekraft. Selskapet kan for eksempel vurderes ut fra enkle punkter:

- 1) Betraktes forretningsprinsippet som forenlig med akseptable dyrevelferdsstandarder, eller er forretningsprinsippet sterkt omdiskutert (dvs. tyrefekting, pelsdyroppdrett, svært industrialisert landbruk)?
- 2) Følger gjeldende praksis nasjonale og internasjonale dyrevelferdsstandarder (f.eks. OIE-standardene)?
- 3) Investerer selskapet i fremtidsrettede forbedringer av dyrevelferden?

Ta gjerne kontakt for oppklaringer og ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen

Marianne Kulø
Fagleder
Sivilagronom
marianne@dyrevern.no

⁴ Næringskomiteen, Innst. 251 S (2016-2017), Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen om Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon, 2017.